

4. ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ – ΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΡΑΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ (του Γιάννη Ζήση)

✘ Είδαμε με πολύ διαφορετικό τρόπο την πόλη, διαμορφώνοντας μια διαφορετική πολιτική και πολιτισμική στάση. Σε αυτήν πρέπει να προστεθεί μια βαθύτερη ψυχολογική κοσμοθεωρητική προσέγγιση μαζί με την περιβαλλοντολογική θεωρία της πόλης.

Αυτή η θεωρία θα εξειδικεύει και θα προσεγγίζει ζητήματα που αφορούν μια διαφορετική αντίληψη του στεγασμένου, του ακάλυπτου, του φυσικού και του ανθρωπογενούς χώρου. Θα αποτελεί μια κριτική για την πολιτική λειτουργία της πόλης τόσο αυτοδιοικητικά όσο και ως πεδίου διαμόρφωσης της πολιτείας, ως μιας πολιτειακής παραμέτρου.

Παράλληλα, η πόλη θα πρέπει να προσεγγιστεί σαν ένας φαύλος κύκλος στη σχέση της πολιτικής με τις δύο όψεις της, ως κυβερνώμενης πολιτείας της Αυτοδιοίκησης και σε σχέση με την οικονομία και με την καθήλωση, με την ελκυστικότητα που διαμορφώνεται για τον άνθρωπο στην σχέση του με την πόλη, η οποία υπερβαίνει την απλουστευτική ερμηνεία της πόλης ως εργασιακού πόλου έλξης.

Το παράδειγμα της Ελλάδας είναι αρκετά δηλωτικό από διάφορες απόψεις, επιδεικνύοντας μια παθολογική δόμηση και προσέγγιση στην πόλη. Η πόλη λειτουργεί βασανιστικά για τους ίδιους τους πολίτες της, εργαζόμενους και καταναλωτές, ως μια χωροταξική, αναπτυξιακή και πολιτισμική ψύχωση ή – για να γίνουμε πιο επιεικείς – νεύρωση.

Είναι φανερό, μιλώντας για την πόλη της Αθήνας, ότι πλέον είναι απορρυθμιστική η κατάσταση της πόλης και εκτός ελέγχου, μέσα απ' αυτόν τον φαύλο κύκλο που καθιστά σχετικά δυσβίωτη

την πόλη για τους πολίτες, εργαζόμενους και καταναλωτές. Την ίδια ώρα τους παγιδεύει στο εσωτερικό της και λειτουργεί σαν μια απώλεια πεδίων αντίληψης ζωής, σαν μια απόρριψη ελευθεριών δικαιωμάτων και ποιοτήτων ζωής.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι βλέπουμε τερατώδη μεγέθη πόλεων, στα όρια. Υπάρχουν πόλεις στον κόσμο, σήμερα, που έχουν ή και υπερβαίνουν τον πληθυσμό που είχε όλη η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία και μάλιστα σε ελάχιστα, σε σχετικά λίγα τετραγωνικά χιλιόμετρα. Αυτή η ανθρώπινη πύκνωση της μαζικής ζωής είναι ένας νέος βασικός παράγοντας που καθιστά δυσχερή την προσέγγιση στις πολιτικές εξελίξεις και αντιδράσεις στο μέλλον μπροστά στα προβλήματά του.

Εδώ πρέπει να παρατηρήσουμε και άλλη μία παράμετρο ως προς τις εξεγέρσεις των μαζών στις πόλεις, επειδή οι πόλεις ήταν βασικός παράγοντας της πολιτικής ιστορίας. Ας θυμηθούμε την Γαλλική Επανάσταση και την Κομμούνα του Παρισιού. Ας θυμηθούμε βέβαια την Ματωμένη Κυριακή στην Πετρούπολη και τη Ρώσικη Επανάσταση. Γενικότερα, η πόλη ήταν ενίοτε σε ένα επαναστατικό καθεστώς, το οποίο συνήθως εξαπλωνόταν μέσα απ' αυτήν – αν και όχι πάντα – σε όλη την επικράτεια, κυρίως μέσα από πρωτεύουσες.

Ας ερμηνεύσουμε μερικές ρυθμίσεις που έγιναν έκτοτε, όχι ως προοδευτικές ακριβώς ρυθμίσεις (αν και από πλευράς ποιότητας περιβάλλοντος στην πόλη μπορεί να αποτελούν αποδοτικές προσεγγίσεις), σε πόλεις όπου υπήρχε ευκαιρία νέας δόμησης, όπως στη Μόσχα. Τεράστιοι δρόμοι, πολύ μεγάλες πλατείες για να αποφεύγονται οι νέες εξεγέρσεις και να διαχειρίζονται ευχερώς τις μάζες σε ανοιχτά πεδία τα ένοπλα σώματα. Παρατηρείται μια δόμηση τέτοια ώστε να μην μπορούν να διαμορφωθούν μάζες καταλυτικού μεγέθους με βάση την δυναμική του χώρου. Αντιθέτως, στο Ανατολικό Βερολίνο ή αλλού, βλέπουμε τα κτήρια να έχουν ελάχιστο χώρο διόδου, να μην προσφέρονται σκάλες ή είσοδοι για συνάντηση δύο προσώπων, στην λογική, πάλι, ενός ελέγχου των κατοικιών τώρα, και όχι των δημόσιων χώρων.

Βλέπουμε, δηλαδή, να εναλλάσσονται οι όροι μεταξύ του ελέγχου της κατοικίας και του ελέγχου του δημόσιου χώρου.

Θα δούμε σίγουρα και πολλές άλλες εξελίξεις στις πόλεις, στις οποίες πλέον εγκαθίστανται όλο και περισσότερα συστήματα παρακολούθησης και που ίσως αποτελέσουν τη βάση για ένα μελλοντικό βιομετρικό Μάτριξ. Απέναντι σ' αυτήν την ποικιλώνυμη φουτουριστική ρύθμιση των πόλεων και σε αυτές τις προβλέψεις της πολιτικής για τις πόλεις, θα πρέπει να σταθούμε αναθεωρητικά, με συμμετοχή, και να διαμορφώσουμε ένα νέο όραμα για την πόλη.

Το όραμα αυτό πρέπει να αντιμετωπίσει την καθηλωτικότητα της νέας καταναλωτικής, τεχνολογικής και επικοινωνιακής ταυτότητας που υπονομεύει την εσωτερική και κοινωνική απελευθέρωση των ανθρώπων.

Τότε και μόνον τότε, η «πράσινη» πόλη θα αποτελεί μέρος ενός συνολικού «πράσινου» μετασχηματισμού και όχι μόνο με τεχνολογικές και τεχνικές περιβαλλοντολογικές, αρχιτεκτονικές και πολεοδομικές προσαρμογές.

Γιάννης Ζήσης, συγγραφέας

Ημερομηνία ανάρτησης κειμένου: 26-09-2008

Φωτό: [wikipaintings](#)

Διαβάστε επίσης:

- [1. ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ – Προοίμιο για την πράσινη πόλη](#)
- [2. ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ – Ο χώρος ως πεδίο συμβιωτικότητας και συγκρουσιακότητας](#)
- [3. ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ – Το δημοκρατικό και δεσποτικό πρότυπο της πόλης](#)
- [4. ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ – Ορθολογισμός και οραματισμός της πόλης](#)